

Liikenne- ja viestintäministeriö

Päiväys/Datum

20.12.2021

Dnro/Dnr

TRAFICOM/549496/04.04.05.03/2021

Viite/Referens

VN/7677/2019VN/7677/2019

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto Galileo-satelliittinavigointijärjestelmän julkisesti säännellyn satelliittipalvelun (PRS-palvelun) lainsäädäntökehystä koskevasta arviomuistiosta

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom on osallistunut arviomuistion valmisteluun keväällä 2021 ja pitää tärkeänä, että arviomuistion yhteenvedossa esitetyt avoimet kysymykset selvitetään mahdollisimman pian.

Suomen Erillisverkot Oy:ssä on tarkoitus toteuttaa vuoden 2022 alusta organisaatiomuutos, jossa TUVE-palveluita tuottanut Suomen Turvallisuusverkko Oy fuusioidaan Suomen Erillisverkot Oy:n emoyhtiöön. Tätä muutosta ja sen mahdollisesti aiheuttamia säädöstarpeita ei ole otettu keväällä 2021 valmistellussa arviomuistiossa huomioon, joten asian vaikutukset tulisi arvioida säädösvalmistelun yhteydessä.

Virasto pitää keskeisenä, että PRS-palvelun rahoitusmalli toteutetaan niin, että palvelutuotannon hankinnasta muodostuvat taloudelliset riskit eivät jää viraston kannettavaksi.

Rahoitusmallista

Talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi PRS-palvelun rahoitusmallista marraskuussa 2020. Päätöksen perustelumuioston mukaan "PRS-palveluoperaattorin kulut on tarkoitus kattaa mahdollisimman pitkälle ns. käyttäjä maksaa -periaatteen mukaisesti palvelun käyttäjiltä kerättävillä käyttömaksuilla. PRS-palvelun tuotantovaiheen käyttömaksujen edellyttämä subventiotarve tullaan kattamaan Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain osoitettavalla määrärahalta. Liikenne- ja viestintävirasto tekee PRS-palveluoperaattorin kanssa ns. kaupallisen sopimuksen operaattorin PRS-palvelutuotannon tappioiden kattamisesta."

Arviomuistion mukaan tarkoituksena on, että Traficom saisi investointi- ja operointivaihetta varten valtion budjetista vuosittaisen määrärahan. Määrärahalta Traficom voisi hankkia sidosyksikköhankintana Erillisverkoilta suunnittelupalvelua ja PRS-palvelua lainsäädäntöön ja palveluhankintaa koskevaan sopimukseen perustuen. Erillisverkot vastaisi operoimansa infran (palvelinkeskus) hankkimisesta ja rakentamisesta ja PRS-palvelun tarjoamisesta lainsäädännön ja sopimuksen mukaisesti. Arviomuistion yhteenvedon mukaan on selvitettävä, miten toimitaan siinä tapauksessa, että Erillisverkot ei kykenisi tuottamaan palvelua määrärahoilla.

Traficom pitää välttämättömänä, että PRS-palveluoperoinnin määrärahat mitoitetaan ja rahoitusmalli toteutetaan niin, että Traficomille tätä varten osoitettava rahoitus riittää kaikissa tilanteissa kattamaan palveluoperoinnin kustannukset. Erityistä

huomiota tulee kiinnittää siihen, että PRS-palvelutuotannosta muodostuvat taloudelliset riskit eivät jää puuttuvien määrärahojen vuoksi viraston kannettavaksi. Määrärahojen puuttuminen vaarantaisi viraston muiden lakisääteisten tehtävien hoitamisen eikä viraston toimintamenomomentille muille tehtäville osoitettua rahoitusta voida käyttää kattamaan PRS-palveluoperoinnista aiheutuvia kustannuksia. Säädösvalmistelussa tulisi arvioida operointivaiheen rahoitusmallia uudelleen niin, että rahoitusmallin riskit olisivat mahdollisimman pienet Traficomille ja rahoitus tarkoituksenmukaisella tavalla toteutettu mm. sen suhteen, onko käyttäjämaksuja tarpeen periä ja että rahoituksen taso riittää kattamaan palvelun operoinnista aiheutuvat kustannukset. Rahoitusmalli on viraston näkemyksen mukaan tarpeen kuvata hallituksen esityksen perusteluissa ja esitys antaa budjettilakina. Traficom pitää tärkeänä, että rahoitusmalli kuvataan esityksessä siten, että vuosittaiset käyttömaksut ja käyttömaksujen edellyttämä subventiotarve täyttävät kaikissa tapauksissa PRS-palvelun operointivaiheen kustannukset.

Erillisverkkojen mahdollisuudesta tuottaa voittoa PRS-palvelutuotannossa

Liikenne- ja viestintävirasto pitää kannatettavana, että Erillisverkoilla olisi mahdollisuus kohtuulliseen valtiontukisäännösten sallimaan voittomarginaaliin, mikäli tämän johdosta Erillisverkoilla on paremmat edellytykset PRS-palvelun liiketoimintariskien kantamiseen. Mahdollinen liiketoiminnan voitto tulisi käyttää PRS-palvelutoiminnan kehittämiseen.

PRS-palvelutuotannon erottaminen taloudellisesti, toiminnallisesti ja hallinnollisesti

TUVE-palveluiden toteuttamista koskee turvallisuusverkkolain (10/2015) 6 §:n erottamisvaatimus, jonka mukaan yhtiön on erotettava TUVE-palveluiden tuottamista koskeva toiminta hallinnollisesti, toiminnallisesti ja taloudellisesti muusta toiminnastaan. Erottamisvaatimuksen tavoitteena on varmistaa TUVE-toiminnan resurssit sekä turvallisuuden ja varautumisen hallinta kaikissa turvallisuustilanteissa. VM on katsonut, että erottamisvaatimus on organisaatiouudistuksessa toteutuksessa TUVE-lain edellyttämällä tavalla.

PRS-palvelun tarkoituksena on tarjota varmaa ja luotettavaa aika- ja paikkasignaalia viranomaisille ja yhteiskunnan kriittisille toimijoille kaikkina aikoina. Näin ollen myös PRS-palvelutuotannon osalta on tärkeä varmistaa, että palveluntuotanto on keskeytyksetöntä normaalioloissa, niiden häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Näin ollen Liikenne- ja viestintävirasto pitää kannatettavana, että vastaava erottamisvaatimus otettaisiin lainsäädäntöön myös PRS-palvelun tuottamisen osalta sillä edellytyksellä, että erottaminen ei estäisi PRS-palvelun ja Virve 2.0 palvelun suunniteltua yhteensovittamista ja että yhteisiä resursseja voitaisiin käyttää mahdollisimman tehokkaasti. PRS-palvelun suunnittelun lähtökohtana on, että PRS-palvelu voisi hyödyntää Erillisverkkojen käyttö- ja kapasiteettipalveluinfraa ja Virve 2.0 mobiilihallintaa sekä Erillisverkkojen yhteisiä tuki- ja hallintopalveluja. Koska TUVE-palvelua ja PRS-palvelua on Erillisverkkojen organisaatiouudistuksen jälkeen tarkoitus tarjota emoyhtiöstä, erottamisvaatimuksen kirjaaminen myös PRS:n osalta lainsäädännön tasolle varmistaisi sen, että resurssit on käytettävissä PRS-palvelun tuottamiseen kaikissa tilanteissa.

Virasto kiinnittää huomiota siihen, että erottamisvaatimuksen toteuttamisella voi olla kustannusvaikutuksia operointivaiheessa, vaikka palvelutuotanto pyrittäisiinkin järjestämään mahdollisimman tehokkaasti. Erottamisvaatimuksen kustannusvaikutukset tulee ottaa huomioon operointivaiheen määrärahatarpeita arvioitaessa.

Hallituksen esityksen antamisaikataulusta

Kuten arviomuistossa todetaan, investointi- ja operointivaiheen hankinta- ja palvelusopimuksen tekeminen Erillisverkkojen kanssa katsotaan olevan mahdollista tehdä vasta siinä vaiheessa, kun lainsäädännössä on todettu Erillisverkot palveluoperaattoriksi. Tämän vuoksi PRS-palvelun toteuttamisaikataulun näkökulmasta on tärkeää, että laki tulee voimaan suunnitellussa aikataulussa. Mahdollisella viivästymisellä on vaikutuksia PRS:n käyttöönottoaikatauluun. Traficom kannattaa lakiesityksen antamista budjettilakina.

Kirsi Karlamaa
Pääjohtaja

Sauli Pahlman
Ylijohtaja

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 20.12.2021. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.